

การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

นางนาฏยา ทินกร ณ อยุธยา

นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการพิเศษ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้วางบทบัญญัติเพื่อสร้างเงื่อนไขของการบริหารราชการแนวใหม่ไว้หลายประการ โดยในหมวด 4 การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ มาตรา 21 วรรคแรกกำหนดให้ ส่วนราชการจัดทำบัญชีต้นทุนในงานบริการสาธารณะแต่ละประเภทขึ้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด และในวรรคสองกำหนดให้ ส่วนราชการคำนวณรายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะที่รับผิดชอบตามระยะเวลาที่กรมบัญชีกลางกำหนด และรายงานให้สำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และสำนักงาน ก.พ.ร. ทราบ รวมทั้งในวรรคสามกำหนดให้ ส่วนราชการจัดทำแผนการลดรายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะดังกล่าว เสนอสำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และสำนักงาน ก.พ.ร. ทราบ ทั้งนี้ส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหาร หมายถึง หน่วยงานต่างๆ ทุกหน่วยงานที่กฎหมายได้กำหนดให้หน่วยงานดังกล่าวอยู่ในกำกับของฝ่ายบริหารไม่ว่าจะอยู่ในกำกับของนายกรัฐมนตรีหรือของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เช่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานที่เป็นองค์การมหาชน ซึ่งตามกฎหมายจัดตั้งหน่วยงานกำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการเป็นผู้กำกับดูแล

กรมบัญชีกลางได้ดำเนินการศึกษามาตรฐานเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนผลผลิตทั้งในและต่างประเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิตตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 ประกอบกับในปีงบประมาณ พ.ศ.2548 ได้มีการเริ่มใช้ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System : GFMS) ในการบันทึกข้อมูลทางบัญชี ดังนั้น กรมบัญชีกลางจึงได้ประสานงานกับโครงการ GFMS ในการทดสอบการคำนวณต้นทุนผลผลิตในระบบ GFMS ในที่นี้คือรายการบัญชีบริหาร (ระบบ Controlling : CO) เพื่อให้มั่นใจว่าการทำงานของระบบ CO สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนที่กรมบัญชีกลางกำหนด และกำหนดให้ส่วนราชการระดับกรม และหน่วยงานภาครัฐจะต้องคำนวณต้นทุนผลผลิตขึ้นในแต่ละปีงบประมาณ ประกอบกับระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2548 ข้อ 7 วรรคสอง กำหนดให้ “หัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้ารัฐวิสาหกิจคำนวณค่าใช้จ่ายตามงบรายจ่ายของแต่ละผลผลิตหรือโครงการเพื่อใช้ในการจัดทำค่าใช้จ่ายต่อหน่วยผลผลิตหรือโครงการสำหรับการจัดทำงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณต่อไป”

ต้นทุนผลผลิตเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารขององค์กรต่างๆ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยงาน และนำไปใช้ในการตัดสินใจในการพัฒนาบริหาร

จัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในอนาคต และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องจัดทำต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตเพื่อรายงานต่อกรมบัญชีกลาง สำนักงานประมาณ และสำนักงาน ก.พ.ร. ทราบ เนื่องจากสำนักงาน ก.พ.ร. ได้กำหนดต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตเป็นคำรับรองการปฏิบัติราชการในตัวชี้วัดเรื่อง ระดับความสำเร็จของการจัดทำต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต ในมิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ

การศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในปีงบประมาณ 2551-2553 เพื่อเปรียบเทียบผลการคำนวณต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตระหว่างปีงบประมาณ 2551 กับปีงบประมาณ 2552 และระหว่างปีงบประมาณ 2552 กับปีงบประมาณ 2553 และเพื่อเสนอแผนเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในปีงบประมาณ 2552-2553 โดยการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งผลการศึกษาสรุปลงได้ดังนี้

1. ต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในปีงบประมาณ 2551-2553 สรุปได้ดังนี้

1.1 ในปีงบประมาณ 2551 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมีต้นทุนผลผลิตรวมเท่ากับ 4,715,938,089.95 บาท แบ่งออกเป็นค่าใช้จ่ายทางตรงร้อยละ 76.22 และค่าใช้จ่ายทางอ้อมร้อยละ 23.78 มีผลผลิตหลัก 9 ผลผลิต มีผลผลิตย่อย 27 ผลผลิต มีกิจกรรมหลัก 27 กิจกรรม มีกิจกรรมย่อย 16 กิจกรรม มีศูนย์ต้นทุนหลัก 4 ศูนย์ และมีศูนย์ต้นทุนสนับสนุน 9 ศูนย์ โดยกิจกรรมย่อยงานพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม มีต้นทุนต่อหน่วยมากที่สุด เท่ากับ 3,825,945.76 บาท กิจกรรมย่อยงานพัฒนานุเคราะห์ มีต้นทุนต่อหน่วยน้อยที่สุด เท่ากับ 112.95 บาท กิจกรรมหลักการพัฒนาาระบบ รูปแบบ และมาตรฐานการให้บริการกลุ่มเป้าหมาย มีต้นทุนต่อหน่วยมากที่สุด เท่ากับ 2,785,336.49 บาท กิจกรรมหลักการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการสายใยรัก มีต้นทุนต่อหน่วยน้อยที่สุด เท่ากับ 294.42 บาท ผลผลิตย่อยจำนวนประชากรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว มีต้นทุนต่อหน่วยมากที่สุด เท่ากับ 4,112,209.40 บาท ผลผลิตย่อยจำนวนผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดที่ได้รับการฟื้นฟู มีต้นทุนต่อหน่วยน้อยที่สุด เท่ากับ 294.42 บาท ผลผลิตหลักเครือข่ายที่ได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ มีต้นทุนต่อหน่วยมากที่สุด เท่ากับ 221,068.75 บาท และผลผลิตหลักผู้สูงอายุที่ได้รับโอกาสใช้ความรู้และประสบการณ์ในการทำประโยชน์และสร้างรายได้ มีต้นทุนต่อหน่วยน้อยที่สุด เท่ากับ 608.59 บาท

1.2 ในปีงบประมาณ 2552 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมีต้นทุนผลผลิตรวมเท่ากับ 4,987,708,697.43 บาท แบ่งออกเป็นค่าใช้จ่ายทางตรงร้อยละ 75.95 และค่าใช้จ่ายทางอ้อมร้อยละ 24.05 มีผลผลิตหลัก 9 ผลผลิต มีผลผลิตย่อย 30 ผลผลิต มีกิจกรรมหลัก 28 กิจกรรม มีกิจกรรมย่อย 28 กิจกรรม มีศูนย์ต้นทุนหลัก 6 ศูนย์ และมีศูนย์ต้นทุนสนับสนุน 8 ศูนย์ โดยกิจกรรมย่อยงานพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม มีต้นทุนต่อหน่วยมากที่สุด เท่ากับ 4,697,400.90 บาท กิจกรรมย่อยงานพัฒนานุเคราะห์ มีต้นทุนต่อหน่วยน้อยที่สุด เท่ากับ 69.34 บาท กิจกรรมหลักการพัฒนาาระบบ รูปแบบ และมาตรฐานการ

ให้บริการกลุ่มเป้าหมาย มีต้นทุนต่อหน่วยมากที่สุด เท่ากับ 3,169,229.21 บาท กิจกรรมหลักการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการศูนย์ 3 วิชานสาขายรักแห่งครอบครัว มีต้นทุนต่อหน่วยน้อยที่สุด เท่ากับ 255.37 บาท ผลผลิตย่อยจำนวนเครือข่ายระดับตำบลที่ดำเนินการเสริมสร้างทักษะ มีต้นทุนต่อหน่วยมากที่สุด เท่ากับ 447,151.47 บาท ผลผลิตย่อยจำนวนผู้พิการที่ได้รับการสวัสดิการสังคมในชุมชน มีต้นทุนต่อหน่วยน้อยที่สุด เท่ากับ 100.49 บาท ผลผลิตหลักเครือข่ายที่ได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ มีต้นทุนต่อหน่วยมากที่สุด เท่ากับ 142,542.27 บาท และผลผลิตหลักเด็กและเยาวชนที่ได้รับการเสริมสร้างความรู้และสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่เหมาะสม มีต้นทุนต่อหน่วยน้อยที่สุด เท่ากับ 596.92 บาท

1.3 ในปีงบประมาณ 2553 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมีต้นทุนผลผลิตรวมเท่ากับ 5,504,733,306.54 บาท แบ่งออกเป็นค่าใช้จ่ายทางตรงร้อยละ 79.18 และค่าใช้จ่ายทางอ้อมร้อยละ 20.82 มีผลผลิตหลัก 8 ผลผลิต มีผลผลิตย่อย 31 ผลผลิต มีกิจกรรมหลัก 28 กิจกรรม มีกิจกรรมย่อย 29 กิจกรรม มีศูนย์ต้นทุนหลัก 6 ศูนย์ และมีศูนย์ต้นทุนสนับสนุน 8 ศูนย์ โดยกิจกรรมย่อยงานพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม มีต้นทุนต่อหน่วยมากที่สุด เท่ากับ 9,182,487.50 บาท กิจกรรมย่อยงานพัฒนาศูนย์กลาง มีต้นทุนต่อหน่วยน้อยที่สุด เท่ากับ 69.34 บาท กิจกรรมหลักการพัฒนาาระบบ รูปแบบ และมาตรฐานการให้บริการกลุ่มเป้าหมาย มีต้นทุนต่อหน่วยมากที่สุด เท่ากับ 9,815,799.22 บาท กิจกรรมหลักการให้บริการสวัสดิการสังคมในชุมชน มีต้นทุนต่อหน่วยน้อยที่สุด เท่ากับ 771.66 บาท ผลผลิตย่อยระบบ/รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมและเครือข่ายได้รับการพัฒนา มีต้นทุนต่อหน่วยมากที่สุด เท่ากับ 9,815,799.21 บาท ผลผลิตย่อยจำนวนผู้พิการที่ได้รับการสวัสดิการสังคมในชุมชน มีต้นทุนต่อหน่วยน้อยที่สุด เท่ากับ 444.90 บาท ผลผลิตหลักเครือข่ายที่ได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ มีต้นทุนต่อหน่วยมากที่สุด เท่ากับ 103,209.90 บาท และผลผลิตหลักประชากรเป้าหมายที่ได้รับการป้องกันและคุ้มครองจากปัญหาการค้ามนุษย์ มีต้นทุนต่อหน่วยน้อยที่สุด เท่ากับ 1,207.84 บาท

2. ผลการเปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตระหว่างปีงบประมาณ สรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ.2551 และปีงบประมาณ พ.ศ.2552 และผลการวิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต สรุปได้ดังนี้

- ผลผลิตเด็กและเยาวชนที่ได้รับการเสริมสร้างความรู้และสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่เหมาะสม พบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตลดลงเท่ากับ 1,806.99 บาท เนื่องจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้เพิ่มบทบาทภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนและสถาบันครอบครัวเพิ่มขึ้น 3 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมหลักการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดหาครอบครัวทดแทน, กิจกรรมหลักการสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการปาฏิหาริย์แห่งชีวิต (Miracle of Life) และกิจกรรมหลักการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการศูนย์ 3 วิชานสาขายรักแห่งครอบครัว ซึ่งปริมาณผลผลิตที่ดำเนินกิจกรรมมีจำนวนสูง และค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมต่อหน่วยลดลง

- ผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการบริการสวัสดิการสังคม พบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตเพิ่มขึ้นเท่ากับ 183.25 บาท เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมแต่ละกลุ่มเป้าหมายแตกต่างกัน โดยจำแนกเป็นต้นทุนในการดำเนินกิจกรรมในสถาบัน เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องอุปโภคบริโภคที่มีราคาสูงขึ้นตามสภาพเศรษฐกิจและต้นทุนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการให้เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และต้นทุนในการดำเนินกิจกรรมการจัดบริการสวัสดิการสังคมในชุมชน ซึ่งมีต้นทุนในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นเนื่องจากการขยายพื้นที่ดำเนินการและกลุ่มเป้าหมาย การเพิ่มช่องทางการให้บริการ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดสวัสดิการสังคม

- ผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ พบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตลดลงเท่ากับ 273.00 บาท เนื่องจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้ขยายพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วม การจัดสวัสดิการสังคมเชิงบูรณาการระดับพื้นที่ และการเสริมสร้างความสมานฉันท์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีการบูรณาการร่วมกับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ทำให้มีต้นทุนการดำเนินการลดลง

- ผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมความรู้และพัฒนาอาชีพ พบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตลดลงเท่ากับ 1,711.22 บาท เนื่องจากมีการปรับเพิ่มการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพในสถาบันแก่ผู้พิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ซึ่งให้ผู้พิการได้รับการคุ้มครองฟื้นฟูสมรรถภาพและการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพให้สามารถพึ่งตนเองได้ และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นที่สูงและพื้นที่เฉพาะ

- ผลผลิตเครือข่ายที่ได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ พบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตลดลงเท่ากับ 78,526.48 บาท เนื่องจากในปีงบประมาณ 2552 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้รับมอบให้ดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัยรูปแบบการบูรณาการสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ 12 พื้นที่ และการจัดทำเวทีประชาธิปไตยระดับอำเภอทั่วประเทศ ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและการติดตามประเมินผลลดลง แต่ปริมาณผลผลิตไม่ส่งผลการกิจหน่วยงาน ทำให้ผลผลิตของหน่วยงานไม่เปลี่ยนแปลง

- ผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการป้องกันและคุ้มครองจากปัญหาการค้ามนุษย์ พบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตเพิ่มขึ้นเท่ากับ 334.24 บาท เนื่องจากจำนวนผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ที่ได้รับการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพ การพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพเด็กและสตรี ป้องกันการถูกล่อลวง และพัฒนาศักยภาพบุคคลเรื้อรัง เพื่อป้องกันการถูกล่อลวงเพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีต้นทุนเพิ่มขึ้นเนื่องจากการฝึกอบรมอาชีพที่มีค่าใช้จ่ายสูงตามสภาพเศรษฐกิจ

- ผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการคุ้มครองจากความรุนแรงในครอบครัว พบว่า เป็นผลผลิตใหม่ที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมีภารกิจต้องดำเนินงานภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่ให้จัดหาสถานที่พำนักเพื่อให้การช่วยเหลือคุ้มครองในพื้นที่ 76 จังหวัด ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

- ผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ พบว่า เป็นผลผลิตใหม่ที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากสภาพสังคมไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ดังนั้นกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจึงได้เพิ่มบทบาทของชุมชนในการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุและโดยการฝึกอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุ

- ผลผลิตผู้สูงอายุที่ได้รับโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมในการทำประโยชน์และสร้างรายได้ พบว่า มี ต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตเพิ่มขึ้นเท่ากับ 522.81 บาท เนื่องจากมีจำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น

ส่วนผลผลิตการแก้ไขปัญหาเอดส์และผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเพื่อเป็นครอบครัวเข้มแข็ง พบว่า กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้มีการยกเลิกและนำไปบูรรวมกับผลผลิตอื่น

2.2 ผลการเปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ.2552 และปีงบประมาณ พ.ศ.2553 และผลการวิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต สรุปได้ดังนี้

- ผลผลิตเด็กและเยาวชนที่ได้รับการเสริมสร้างความรู้และสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่เหมาะสม พบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตเพิ่มขึ้นเท่ากับ 1,705.08 บาท เนื่องจากปริมาณผลผลิตลดลง เพราะกิจกรรมหลักพัฒนาคุณภาพชีวิตคน 3 วัยตามโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวในปีงบประมาณ 2552 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้พิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวเดิมอยู่ในผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการบริการสวัสดิการสังคม มาอยู่ในผลผลิตเด็กและเยาวชนที่ได้รับการเสริมสร้างความรู้และสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่เหมาะสม ในปีงบประมาณ 2553 จึงได้ปรับเป้าหมายลง โดยนับเฉพาะเด็กและเยาวชน แต่ยังคงให้บริการกับทั้ง 3 วัย โดยวัยผู้ใหญ่ และวัยผู้สูงอายุ จะเป็นกระบวนการนำส่งให้เกิดพัฒนาการในวัยเด็กและเยาวชน และมีการปรับกระบวนการโดยบูรรวมกิจกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้แก่เด็กและครอบครัว กับกิจกรรมเสริมสร้างกระบวนการดูแลเด็กในชุมชนรวมเป็นกิจกรรมจัดแหล่งเรียนรู้และสันตนาการที่เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชน และในปี 2553 รัฐบาลมีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจโครงการไทยเข้มแข็ง กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจึงมีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการแก่ผู้รับบริการทำให้ต้นทุนรวมเพิ่มขึ้น

- ผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการบริการสวัสดิการสังคม พบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตเพิ่มขึ้นเท่ากับ 283.15 บาท เนื่องจากในกิจกรรมงานสงเคราะห์เด็กในครอบครัว มีผู้มาขอรับบริการเพิ่มขึ้นสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้จำนวนมาก และมีการลงทุนเพื่อปรับปรุงก่อสร้างอาคารสถานที่สำหรับรองรับคนไร้ที่พึ่งและผู้ป่วยจิตเวชของหน่วยงานภายในกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจำนวน 13 แห่ง และในปี 2553 ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจทำให้ประชาชนประสบปัญหาความเดือนร้อนในการครองชีพส่งผลให้มีผู้บริจาคทรัพย์สินของน้อยลง ทำให้มีการช่วยเหลือไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ประสบปัญหาทุกข์ยากเดือนร้อนลดลง ปริมาณผลผลิตที่ได้จึงลดลง ส่งผลทำให้ต้นทุนต่อหน่วยเพิ่มขึ้น

- ผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ พบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตเพิ่มขึ้นเท่ากับ 266.23 บาท เนื่องจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้ขยายพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมในทุกจังหวัด ทำให้มีต้นทุนการดำเนินการเพิ่มขึ้น

- ผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมความรู้และพัฒนาอาชีพ พบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตเพิ่มขึ้นเท่ากับ 1,336.46 บาท เนื่องจากกิจกรรมหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีการปรับพื้นที่ที่มีอยู่ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 3 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ โดยได้รับความมือจากภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ชุมชน และสมาชิก และมีการศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จเพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาศูนย์เรียนรู้ในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาเป็นสถานที่ศึกษาดูงานให้แก่ผู้สนใจในพื้นที่ต่อไป

- ผลผลิตเครือข่ายที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ พบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตลดลงเท่ากับ 39,332.37 บาท เนื่องจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการไม่ได้ เนื่องจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการไม่ได้ดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัยรูปแบบการบูรณาการสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ 12 พื้นที่ และการจัดทำเวทีประชาชาติโดยระดับอำเภอทั่วประเทศแล้ว ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานลดลง

- ผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการป้องกันและคุ้มครองจากปัญหาการค้ำมนุษย์ พบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตเพิ่มขึ้นเท่ากับ 86.82 บาท เนื่องจากในกิจกรรมหลักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมีการเพิ่มบทบาทภารกิจของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ (ชาย) จำนวน 4 แห่ง ในจังหวัดปทุมธานี เชียงราย สงขลา และระนอง เพื่อรองรับผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ในกลุ่มที่เป็นผู้ชาย และการเพิ่มกิจกรรมหลักการให้ความรู้เพื่อต่อต้านการค้ำมนุษย์ในปีงบประมาณ 2553 ทำให้มีต้นทุนในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น

- ผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ พบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตเพิ่มขึ้นเท่ากับ 123.75 บาท เนื่องจากในปี 2553 มีการขยายพื้นที่การดำเนินงานเป็น 76 จังหวัดทั่วประเทศ และในพื้นที่ต้นแบบ ส่งผลให้เกิดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น

- ผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการคุ้มครองและพัฒนาศักยภาพเพื่อเป็นครอบครัวเข้มแข็ง พบว่า เป็นผลผลิตที่มีการเปลี่ยนชื่อมาจากผลผลิตประชากรเป้าหมายที่ได้รับการคุ้มครองจากความรุนแรงในครอบครัว และมีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตเพิ่มขึ้นเท่ากับ 2,425.16 บาท เนื่องจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้มุ่งเน้นการให้บริการเชิงคุณภาพตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ทำให้มีต้นทุนในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น

ส่วนผลผลิตผู้สูงอายุที่ได้รับการโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมในการทำประโยชน์และสร้างรายได้ พบว่า กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้มีการยกเลิกและนำไปบูรรวมกับผลผลิตอื่น

3. แผนเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในปีงบประมาณ 2552-2553 สรุปได้ดังนี้

3.1 แผนเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในปีงบประมาณ 2552 สรุปได้ดังนี้

- สำนักบริการสวัสดิการสังคม ได้เสนอแผนการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการปรับปรุงกระบวนการให้บริการแก่ผู้พิการ โดยมีเป้าหมายลดระยะเวลาในกระบวนการรับคนพิการเข้าสถานสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพตามสิทธิของกลุ่มเป้าหมาย การส่งเสริมและพัฒนาฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

- สำนักคุ้มครองสวัสดิภาพหญิงและเด็ก ได้เสนอแผนการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กให้เกิดความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีเป้าหมายในการลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการจัดกิจกรรม/โครงการที่ซ้ำซ้อนในระดับพื้นที่ และส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

- สำนักพัฒนาสังคม ได้เสนอแผนการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมในพื้นที่ผ่านกิจกรรมจัดตั้งและพัฒนาศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วม ลดความซ้ำซ้อนและลดขั้นตอนในการดำเนินงาน ลดระยะเวลาและประหยัดทรัพยากร และการบูรณาการงานในพื้นที่ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 แผนเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในปีงบประมาณ 2553 สรุปได้ดังนี้

- สำนักคุ้มครองสวัสดิภาพหญิงและเด็ก ได้เสนอแผนการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่เด็กและเยาวชนในชุมชน โดยการปรับปรุงกระบวนการและบูรณาการการดำเนินงานพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่เด็กและเยาวชนร่วมกับโครงการตำบลต้นแบบการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคม และกำหนดเป้าหมายให้มีจำนวนเด็กและเยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นจากปี 2553 จำนวน 28,016 คน และในปี 2554 สามารถเพิ่มขึ้น 10% คิดเป็นจำนวน 30,818 คน

- สำนักพัฒนาสังคม ได้เสนอแผนการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วม โดยกำหนดเป้าหมายให้มีจำนวนกิจกรรมบริการสวัสดิการสังคมของศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 2 กิจกรรมในแต่ละพื้นที่ตำบลต้นแบบ 75 แห่ง

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ คือ

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. ผู้บริหารสามารถใช้ต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตเป็นฐานสำหรับตรวจสอบต้นทุนและทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งสามารถปรับลดหรือเพิ่มกิจกรรมในการปฏิบัติงานของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในภาพรวมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ผู้บริหารควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานในการพิจารณากลับกรองข้อมูลด้านต้นทุนของสำนัก/กอง/กลุ่มต่างๆ เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
3. การคำนวณต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมีการปรับปรุงแนวคิดและวิธีการวิเคราะห์ โดยการเปลี่ยนแปลงผลผลิตหลัก ผลผลิตย่อย กิจกรรมหลัก และกิจกรรมย่อย ซึ่งจะส่งผลให้การคำนวณต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตไม่สะท้อนความเปลี่ยนแปลงด้านต้นทุนที่เกิดขึ้น แต่จะเป็นการปรับวิธีการให้เหมาะสมกับสภาพขององค์กร

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

1. สำนัก/กอง/กลุ่ม ภายในกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการควรมีการลดขั้นตอน ลดกระบวนการ และลดระยะเวลาการดำเนินงานในโครงการที่มีกระบวนการยุ่งยากและใช้เวลาในการดำเนินงานนาน
2. ควรมีการวางระบบการเก็บข้อมูลด้านต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตตั้งแต่เริ่มปีงบประมาณว่าจะต้องเก็บข้อมูลอะไรบ้าง และต้องตกลงการแบ่งสัดส่วนงานกันให้ชัดเจนและเหมาะสมกับลักษณะงาน
3. ควรมีการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการคำนวณต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตทราบอยู่เสมอ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจและลดข้อผิดพลาดอันอาจเกิดขึ้นในการคำนวณต้นทุนได้
4. ต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตที่คำนวณได้ในแต่ละปีงบประมาณควรนำมาเป็นฐานข้อมูลในการเปรียบเทียบหรือคำนวณต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตในคราวต่อไปได้